СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 256. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 3 листопада 1931.

VOL. XXXIX. No. 256. Jersey City, N. J., Tuesday, November 3, 1931. THREE CENTS.

ВТІХА ЗПРИВОДУ ВИЩИХ ЦІН НА ПШЕНИЦЮ І НАФТУ

КЕНЗАС СІТИ. — По полудново-західних містах панує серед населення велика радість. Люди парадують по вулицях, співають і танцюють. Міста прибрали характер часу, коли святковано завішення зброї по світовій війні.

Причиною тої веселости стали підвищені ціни на збіже й нафту. Збіже піднеслося за останній місяць у ціні на 40%, а нафта на 85%.

НЕМА ЗГОДИ МІЖ СМИТОМ І РУЗВЕЛТОМ.

НЮ ЙОРК. — Приїзд до Ню Йорку шикагівського мейора Чермака виявнив одно: що проти ґовернора Френклина Рузвелта повстала сильна опозиція, яка готова не допустити до заіменовання його демократичним кандидатом на президента. Чермак заявився за кандидата „типу Ал Смита" і пропонує вибір сенатора Гемилтона Люїса з Ілинойс.

Ґовернор Рузвелт кінчить кампанію в справі залісення нюйорського стейту. Від того, чи перейде його проєкт, залежить зріст або упадок його престижу. Бувший ґовернор Смит є проти цього проєкту. Він каже, що це є божевіллям видавати на сумнівний проєкт $19,000,000, коли стейт бореться з дефіцитом в сумі $50,000.

ТАМАНІ ПЕВНА ПОБІДИ.

НЮ ЙОРК. — Тамані Гол надіється при сьогоднішних виборах міста осягнути небувалу досі побіду і тим запротестувати проти леґіслятурної комісії, яка розслідже корупцію міської адміністрації.

ВИБОРИ І ДОПОМОГИ БЕЗРОБІТНИМ.

НЮ ЙОРК. — Нормен Томас, соціялістичний кандидат на президента дільниці Менґетен, говорив радіом, що демократична адміністрація міста вживає фондів, призначених на допомогу безробітним, на купування голосів. Каже, що допомогу дістають тільки ті, котрі зобовязуються голосувати на демократичну лісту. В той спосіб, говорив Томас, адміністрація міста визискує нужду для політичних цілей. Крім того Томас сподівається великого надуживання при виборах. Шахруватимуть, казав Томас, не тільки Тамані Гол, але й републиканці.

ФОНД БЕЗРОБІТНИХ РОСТЕ.

НЮ ЙОРК. — На фонд безробітних, який має виносити $12,000,000, вливають далі щораз нові жертви. Вже зібрали $4,070,495.

КАЖЕ, ЩО АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА НЕ КОШТОВНА.

ВАШИНҐТОН. — Іде тепер затяжний спір за маринарку. Президен Гувер є за зменшення видатків, а „Нейві Ліґ" за збільшення фльоти. Знову „Ворлд Піс Фавндейшен", каже, що Америка видає більше на фльоту ніж Анґлія. А Чарлз Едемс, секретар маринарки, боронить і президента і видатки на армію. Каже, що Анґлія видає річно на фльоту $349,927,670, а Злучені Держави дещо більше, бо $375,291,828. Але зате американські моряки одержують більшу платню, а також робітники, котрі виконують роботи, звязані з розбудовою й удержанням фльоти, є краще плачені ніж англійські.

ДУМАТИ НАД РОЗБРОЄННЯМ, А НЕ ЗБРОЄННЯМ.

НЮ ЙОРК. — Гери Лейдлер, член екзекутиви „Ліґ фор Індостріел Демокраси", каже, що світ і економічно знищені повинні думати про роззброєння, а залишити думку про зброєння.

ДЮІ КАЖЕ, ЩО ДОПОМОГА БЕЗРОБІТНИМ ЗАМАЛА.

НЮ ЙОРК. — Професор Джан Дюі заповів зорґанізування незалежного комітету допомоги безробітним. Він каже, що комітет президента Гувера не є вистарчаючим, та що приватною дорогою не збереться такої допомоги, якої треба. Тому в дальшою допомогою безробітним мусить прийти сам конґрес.

ВИСТУПАЄ ПРОТИ РОДИННОГО ВИХОВАННЯ.

НЮ ЙОРК. — В „Мека Темпл" відбулася минулої неділі публична дебата на тему, чи держава має занятися вихованням дітей. Англійський математик і фільософ, Бертренд Росел, доказував, що родинне виховання є радше шкідливе ніж пожиточне. Матір, яка не має десятка дітей, а тільки одно або двоє, зосереджує ту любов на дітях у той спосіб, що материнська любов стає для дітей тюрмою, і неволею, коли вони змагають до свободи. Дотого, говорив Росел, той, хто виховує без особлившого чувства, виховує холоднокровніше й розумніше, а родичі є дуже часто найбільшими ворогами своїх дітей через — надмірну любов. Тому держава повинна перебрати на себе, на думку Роселя, виховання дітей.

Шервуд Андерсон, письменник і редактор, заявляється за дальше виховання дитини в родиннім кружку.

Ціла дебата мала наскрізь теоретичний характер. Прислухувалися їй 2,600 осіб.

ПРОПИВАЮТЬ БІЛІОН ДОЛЯРІВ ЗА КОРДОНОМ.

Бувший німецький амбасадор, Джеймс Джерард, обчисляє, що Американці пропивають річно в Канаді та в Европі понад $1,000,000,000.

ДЕФІЦИТ ПАРИСЬКОЇ КОЛЬОНІЯЛЬНОЇ ВИСТАВИ.

Кольоніяльну виставу в Парижі відвідувало денно коло 170 тисяч осіб. Організатори вистави калькулювали, що денно мусить відвдати її 200 тисяч осіб. Вистава покінчиться поважним дефіцитом, правдоподібно 150 до 200 міліонів франків. На цей дефіцит склалися ріжні видатки. Вирубали частину ліса у Вінсен, побудовано дороги, електрівню, пороблено газові проводи. Лише сама будова трох палат коштувала 65 міліонів франків. Розібрання лавільонів й очищення цілої виставової площі буде коштувати великі суми. Але французький скарб не втратив нічого, бо виставу відвідало велике число чужинців, що витратили у Франції великі суми грошей.

ДЕФІЦИТ СОЮЗА НАЦІЙ.

Підчас останніх нарад Союза Націй над власним буджетом виявилося, що 17 держав, членів Союза, не заплатили ще цього року своєї вкладки. Наслідком того в буджеті Союза повстав великий дефіцит, який вимагає великих ощадностей в дальшій господарці. Показалося дальше, що видатки на будову нової палати, призначеної на поміщення Союза, перейдуть преліміновану суму 23 міліонів швайцарських франків.

КЛАДОВИЩЕ З ЧАСІВ МАНДРІВКИ НАРОДІВ.

В південній Швеції недалеко Мальме віднайшли на малому півострові кладовище, що обіймає яких 200 могил, здається з часів мандрівки народів (себто IV до X в. по Хр.). Побіч кістяків лежало богато металевих окрас та предметів щоденного вжитку.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ СКШИНСЬКОГО.

На самоходовім шляху Кротошин - Острів Великопольський згинув підчас автомобілевої катастрофи наслідком контузій бувший премієр Ол. Скшинський. Він виїхав був на лови біля Ченстохови з полковником Моравським, військовим аташе при посольстві в Берліні. Автом кермував полковник Моравський. Він хотів виминути однокінний віз і авто перевернулося у рів. Ранений був теж стрілець Шиманський.

СКОРЕ СИВІННЯ.

Нахил до скорого сивіння волося є часто спадковий. Англійський дослідник Г. Дж. Гер з. кембріджського університету потвердив це науково на одній родині. Він ствердив, що в цій родині через пять ґенерацій сивіння волося виступало передчасно. Особи, під іншим оглядом здорові, починали вже в 17 або 18 році життя сивіти, а як мали 25 літ, були зовсім сиві.

ОГРАБИЛИ ПОЧТОВИЙ АМБУЛЯНС.

На двірці в Бродниці невідомі люди вдерлися до почтового амбулянсу та забрали 7,200 зол. Керовник амбулянсу каже, що до вагону ввійшли 5 узброєних людей.

НЕ БУДЕ ШАМПАНУ „1931 РІК".

Через поганий цьогорічний збір винограду в південній Франції, цього року не будуть його переробляти на вино. Для смакунів бракуватиме на списку вин „шампанське 1931 р."

ЯК У КАЗЦІ З 1001 НОЧІ.

Дві чорно зодягнені панни ходили по вбогих дільницях Лондону й роздавали мешканцям срібні й золоті монети. Вдячні за щоденні дарунки вбогі постановили довідатися про їх мешкання й прізвище. Після кількох днів слідкувань за паннами відкрили, що це доньки Осипа Робінзона, власника копалень діямантів. Він недовно помер і лишив донькам майно вартости понад 10,000,000 фунтів стерлінґів. Щасливі тією спадщиною роздали вони частину свого великого майна на допомогу тим, що не знають радощів життя.

СКЛЯНИЙ ДІМ У ПАРИЖІ.

При вул. св. Вільгельма в Парижі вибудували для одного лікаря дім зі скла. Стіни збудовані з шиб, оправлених у залізно-бетонові рами. Дім виглядає дуже гарно, у середині потопає в світлі нічим нездержаних соняшних проміїв. З вулиці не видно, що діється в хаті, хоч нема на шибах ніяких завісок; шиби уставлено під таким кутом, що заломання соняшного світла робить природну заслону. Це перший дім у світі, збудований зі скла.

ВЕРЕСЕНЬ, ЩО МАВ 19 ДНІВ.

Старинний альманах, який переховується в Британському Музею, містить між іншим цікаві подробиці т. зв. „календарової революції", яка була 1752. р. в Анґлії.

Анґлія вживала тоді юліянського календаря, який був недокладний, і через те були ріжні непорозуміння. Постановлено отже увести від січня 1753. р. григоріянський календар, уживаний у всіх державах від 1582. р. Тому скорочено вересень на 11 днів.

„І ледви — пише альманах — вдалося священикам успокоїти обурений нарід, який хотів оружно виступити проти цих заряджень".

ЩЕ Й ВОВКИ!

У здолбунівському повіті зявилося стадо вовків. Непрошені чотироногі гості роздерли два коні, що паслися на луках села Пулемець, але не нехтують вони й дробом.

ЗГОРІЛА ЦЕРКВА.

В селі Орищах на Горохівщині дня 21. вересня загадковим способом загорілася церква. Церква була деревляна й згоріла до тла. Є припущення, що її підпалили безбожники. Паліїв не схоплено.

ЗАСТРІЛИВ ЧОЛОВІКА І ЖІНКУ ЗА ДОВГ.

48-літній склепар, Микола Козуб в Торонто, Онт., посварився недавно зі своїм довжником, 46-літнім Петром Головчуком, і коли той назвав його поганими словами, Козуб вихопив револьвер і застрілив його. Тоді саме побачив він на сусідському подвірю жінку Головчука й також застрілив її. Арештований заявив, що був би й себе застрілив, але вже не було кулі в револьвері.

ПРОПЕЛЕРИ ЛІТАКІВ З ВІТРИЛЬНОГО ПОЛОТНА.

Імпреґноване спресоване вітрильне полотно стає тверде як сталь, не викривлюється, не ломиться, не розколюється й не ділає на нього морська вода. Недавно почали його вживати до виробу пропелерів водних літаків.

ГОЛОДІВКА ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ НА РАДЯНЩИНІ.

З Вильна повідомляють, що вже від тижня триває голодівка політичних вязнів у карній тюрмі в Полоцьку, на Радянщині. Голодівку ведуть 300 вязнів; влада вислала 200 вязнів до інших тюрем, а 100 вязнів поуміщувала одинцем в окремих келіях.

ПРОТЕСТ ДЕННИКАРІВ.

Повідомляють з Женеви, що комітет Міжнароднього Союза Денникарів при Союзі націй передав предсідникови Ради Союзу, еспанському міністрови Лєру, протест проти обвинувачення преси в подачі неточних вісток про китайсько-японське непорозуміння. На думку мін. Лєру ці вісти спричинили вбивство китайського міністра закордонних справ, Ванґа.

ПАПУЖИНІ ОСЕЛІ В НІМЕЧЧИНІ.

В монахійськім звіринці Гелябрун поселено в останнім році сім квакерських папуг, малий рід аргентинських папуг. З них три пари заложили собі гнізда в Гелябруні. Квакерські папуги роблять собі великі гнізда, які звисають нераз дуже по мистецьки з галузок дерев. В останнім році вилізло з яєць вже навіть двоє молоденьких. Гнізда квакерських папуг у Гелябруні виглядають наче великі купи хмизу й складаються з двох частин: передсінка й властивого гнізда для висиджування яєць. Гніздо робить самичка й у нім гніздяться птахи цілими роками. Цею оселею квакерських папуг доказав монахійський звіринець, що квакерські папуги, ці гарні й зручні летуни, можуть зовсім добре жити в Німеччині на вільнім повітрю. Ці птахи привикли в своїй арґентинській вітчині до таких самих хитань температури, як це є в баварськім підсоню в зимі. І нема страху, щоби їм могла пошкодити гостра горішньо-баварська зима. Заздалегідь подбано про те, щоби в зимі мали вони подостатком поживи. Поселення вдалося щасливо також і у франкфуртськім зоольоґічнім городі. Папуги освоїлися дуже гарно й вилітають далеко на кілька кільометрів поза звіринець в околиці Франкфурту.

ПТИЦЯ, ЩО РЕВЕ ЯК КОРОВА.

Дивна ця птиця (цефальоптерус орнатус) живе в південно-американських пралісах. Як стануть кричати кілька таких птиць разом, то це робить враження реву стада коров. Не дурно називають тубильці цю птицю биком.

ФАЛЬШІВНИКИ ГРОШЕЙ.

У селі Вишневі, піддубецької волости, на Луччині, арештовано двох фальшівників грошей, Івана Антонюка й Семена Саваірова. В Антонюка найдено форму в ґіпсу, мішанину металю й фальшиві монети по 1 зол.

МОСКВА БОЇТЬСЯ ОДНОГО ФРОНТУ ПРОТИ НЕЇ

РАДЯНСЬКІ ҐАЗЕТИ КАЖУТЬ, ЩО ФРАНЦІЯ ФОРМУЄ ПРОТИРАДЯНСЬКИЙ БЛЬОК.

МОСКВА (СССР). — Кореспондент ґазети „Ди Ню Йорк Таймс", Дюранті, подає з Москви, що вся тамошня преса переповнена статями про те, що Франція тепер формує протирадянський бльок европейських держав. Підчас побачення Ляваля з президентом Гувером Америка нібито погодилася дати „вільну руку" Франції в Европі. Тепер Франція постарається перетягнути на свою сторону Німеччину, щоби разом з нею, з балканськими державами та з державами малої антанти створити один фронт проти Росії.

Такий протирадянський бльок уперше чергу розпічне фінансово-економічний бойкот Росії. Франція вже почала поспішно переводити політику зближення з Німеччиною. Ґазета „Правда" подає, що польський міністер фінансів, полковник Кос, повернувся з Парижа, не діставши позички. Йому там було вказано на те, щоби Польща припинила свої напади на Німеччину й знайшла шляхи зближення з Німеччиною. Большевики кажуть, що в звязку з цим у варшавських ґазетах появилися статі з похвалами канцлерови Брінінґови, на якого вся польська преса передтим гостро нападала.

Ставлячи в звязок з політикою Франції в Европі виступ Японії на Далекому Сході, комуністичні ґазети кажуть, що Франція зробить економічний натиск на Росію, щоби потім лекше було переводити воєнні операції проти Радянщини. Сам кореспондент Дюранті робить примітку до своїх телеґрам, що большевицька преса тепер так алярмуючо пише про закордонну політику тому, щоб на передодні празнування річниці захоплення большевиками влади чужинецькою небезпекою піднести патріотичний запал населення й відвернути його увагу від внутрішнього життя радянщини.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА РУХАЮТЬСЯ НА ХАРБІН.

ТОКІО (Японія).—З Манджурії приходять все нові відомости про стягання російських військ в певних стратеґічних місцях на кордоні Манджурії. Американський консуль у Харбіні виїхав у ріжні міста Манджурії, щоб там на місці переконатися, що зі всіх алярмуючих відомостей є правдою, а що вигадкою.

Телеґрафічна аґенція „Ренґо" подає, що з Кіріна вийшли японські війська в числі 600 жовнірів до Таонана в напрямку до Східно-Китайської залізниці. Росія заосмотрює китайську армію, що знаходиться по другій стороні Східно-Китайської залізниці зі штабом в Ціціярі. Японська залога в Чанґчуні частинно вирушила в напрямку на Харбін, а решта стоїть у повній боєвій поготівлі й має якесь спеціяльне завдання.

ПОЛЬСЬКА МЕТУШНЯ ЗПРИВОДУ КОРИДОРА.

ВАРШАВА (Польща). — Тепер у Польщі нема більше зненавидженої людини, як сенатор Бора, що заявився за зміну Версайського мира й перегляду кордонів Польщі з Німеччиною. Проурядова преса старається виставити Бору як невідповідального політика, що заявляється за Німців зі своїх германофільських симпатій.

Зате опозиційна преса цей виступ американського сенатора трактує поважніше й нападає на міністра Залеського за те, що його політика не боронить як слід інтересів Польщі. Таксамо поважніші політики вважають, що з заявою сенатора Бори треба поважно числитися.

Але вся преса сходиться на одному, а саме на своїй заяві, що Польща буде всіми засобами боронити недоторкальність своїх кордонів. Вона заявляє, що питання німецько-польських кордонів тичиться виключно Німеччини й Польщі.

УМЕР ПРОВІДНИК АНҐЛІЙСЬКИХ МАЙНЕРІВ.

ЛОНДОН (Анґлія). — На 46 році життя вмер А. Кук, якого називали „імператором". Він довгі роки був секретарем майнерської юнії, що обєднує більше як 1 міліон майнерів. Кук був їх фактичним провідником і визначався своїми радикальними поглядами.

Одного часу він дуже нахилився був до большевизму й усіми силами підпирав большевиків, поки не переконався підчас майнерських страйків, що комуністи крім зла нічого не можуть принести зорґанізованому робітництву. Від того часу він рішучо боровся з большевизмом серед майнерів.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ НЕ СКЛАДАЄ ЗБРОЇ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Ллойд Джордж заявляє, що в парляменті ґрупа вірних йому лібералів буде працювати в тісному союзі з лейбористами й іншими проґресивними послами. Він каже, що такому обєднаному фронтови опозиції в парляменті буде дуже багато відповідальної роботи.

НА КИПРІ ЩЕ НЕМА СПОКОЮ.

НІКОСІЯ (Кипр). — Невеликі заворушення ще вибухають в ріжних селах острова. Військам доводиться багато тратити енергії, щоби вгамувати численні льокальні повстання.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail-Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917. authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК ДІД З ТОРБОЮ

Промислові й фінансові можновладці, як Ферел, Шваб, Виґин, Словн і інші, годують від довгого часу потерпівших від депресії й безробітних всілякими розумованнями на тему причин і наслідків теперішньої крізи. Раз говорять, що вихід є, другим разом, що ніякий розум і ніяка орґанізація не в силі спинити економічних кріз, а ще іншим разом голосять, що американський дух поборе всі перешкоди.

От балакають собі, переливаючи з пустого в порожнє. Але що сказати, коли таким самим шляхом ступає також Вилієм Ґрін, робітничий провідник, президент Американської Федерації Праці. Як можна завважити, він теж, як і великі промисловці, пильно вважає на те, щоби принаймні раз на тиждень писали про нього часописи. І вони пишуть, переповідаючи від ряду довгих місяців все одно й тесаме, що безробіття збільшається. А разом з тим подають його девять „пойнтів", з якими Ґрін носиться, як дід з торбою, не тільки по часописах, але навіть виступає з ними на конвенції Федерації Праці, розвязуючи ними крізу безробіття.

Прямо вірити не хочеться, щоби лідер, котрий має заступати робітничу клясу, заступав її постійно відозвами до банкирів і промисловців і подавав такі „проєкти", що не було би безробіття, як би так кождий з промисловців приняв на роботу одного більше робітника. Такі „проєкти" мають на розвязку економічної крізи хіба такий вплив, що в тім часі, коли Ґрін проголошує свої тези, банкротує „Ди Федерейшен Бенк енд Трост Компані", себто робітничий банк, у якім головою дирекції є ніхто інший, а сам Вилієм Ґрін.

З того не виходить, що Ґрін має таку силу, що міг би зробити якийсь переворот, котрий дав би негайно працю безробітним. Ґрін знає, що він не є на це спроможний і знають це добре робітники. Але апелі до банкирів не є теж ніякою розвязкою. І не є нею ті погрози, якими час від часу кидає Ґрін, коли говорить про революцію, бо це пахне демаґоґією, на яку маси безробітних не дадуться зловити, а яких промисловці й банкирі не лякаються.

Такими методами Ґрін веде Федерацію Праці до ослаблення. Тому Федерації треба таких лідерів, котрі менше апелювалиб до сентименту банкирів і менше відгрожувалися би фразами, а зате щоб виставляли позитивну робітничу програму і її виконували. А сили до цього є: міліони робітників.

ФАХОВЕ ШКІЛЬНИЦТВО „РІДНОЇ ШКОЛИ"

В довоєнному часі була ціла увага „Рідної Школи" звернена в той бік, щоби заповнити тодішні недостачі в проблемі виховання молоді. А ці недостачі то були дівочі школи, середні та бурси. Для дівчат не було в 90-тих роках ніякої української школи. Середних шкіл українських було лише 5. Ми були справді таким народом, як нас називали Поляки — нарід „хлопів і попів". Всі уряди були заповнені Поляками, або тими Німцями з австрійської ґерманізаційної доби, які вже спольщилися, або саме переходили на Поляків. Нарід хотів би був бачити всюди своїх дітей, бо вірив у приказу, що „свій, коли не заплаче, то бодай скривиться". Треба було дійсно захоплювати місця в урядах. Біда, що селянам було важко посилати дітей до середніх шкіл, бо в місті було дороге удержання та за все треба було платити готовими грішми. Відти пішла конечна потреба творити бурси по містах, містечках, а навіть селах і підготовні курси до середніх шкіл. Колиб не це, то неодин з тих, які нарікають на середні школи, не був би адвокатом, священиком, редактором, чи чим там.

Сьогодні дещо інший час і дух. Установа, яка хоче бути живою, мусить примінюватися до життєвих вимог. Інакше життя перейде понад неї, або створиться нова інституція, що буде старатися заспокоїти потреби народніх мас.

Коли Польща заткала всі дороги, якими могли й українські діти доходити до державної служби, коли почали Українцям обмежувати вступ до університеті загалом, а зокрема до т. зв. „вільних", себто від держави ніби незалежних фахів, як лікарів та інжинірів, тоді треба було спрямувати частину молоді до ремесла. Ремісник ще на довгий час буде мати в Европі, а зокрема на наших землях, примінення, бо тут так не призвичаєні до машинової роботи як в Америці. Зрештою ремісник звичайно привязується до місця осідку. Там він може бути хосенним громадянином, а не тільки добрим робітником.

Не легко воно йшло переборoти такий погляд про „єдиноспасаємість" середної школи, який перейшов у навичку. Тепер уже й промислові школи повні, повна й торговельна школа. Сильно поширена українська кооперація вимагає відповідно підготованих людей, свідомих, ідейних Українців.

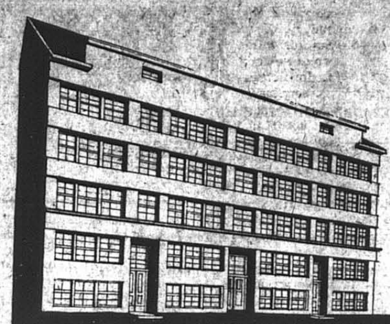
Тому зайшла конечна потреба побудувати у Львові будинок для українських фахових шкіл.

Головна Управа „Рідної Школи" приняла проект архітекта Евг. Нагірного такого будинку, як його видно на образку. Цей будинок стане у Львові при вул. Садівницькій ч. 79. Будуть це 3 чотироповерхові будинки із сутеренами. Два будинки на переді (образок) будуть злучені спільною стіною в один. Праве крило крім сутеренів (пивниць) буде займати Торговельно-Кооперативна Школа, ліве крило — Мужеська Промислова Школа. Вона буде займати також пивниці під Торговельною Школою на слюсарські варстати. Дівоча промислова школа буде міститися в окремому будинку з заду (на образку його нема). В тому будинку буде на першому поверсі крім научних саль простора ґімнастична саля з убиральнею й купальнею для вжитку всіх трох шкіл. Велику салю буде можна використовувати також на ріжні сходини, вистави, концерти, свята тощо. Тут буде також мешкання для директора одної зі шкіл.

Мужеська Промислова Школа має мати на разі три головні відділи: слюсарсько-механічний, електро-механічний і відділ деревного промислу. По мірі розвитку школи будуть основані й інші відділи.

Торговельно - Кооперативна Школа буде мати середню Торговельну Школу, дворічний кооперативний інститут для укінчених учнів середних шкіл та ріжні нижчі й вищі кооперативні курси.

Дівоча Ремісничо-Промислова Школа буде мати відділи кравецькі й моднярські (з варстатами) та відділ домашного господарства. При школі будуть ведені для женок також ріжні постійні й коротше треваючі курси, залежно від потреби.



Мужеська й торговельна школа буде займати по 7.091 метрів кубічних, а дівоча 6.024 кубічних метрів. Кошт усіх трох шкіл обчислений на 929.000 злотих, себто на поверх $100,000.

Вже з цього опису видно, що плян будови зроблений так, що цілу школу можна здвигнути чачстинами. Очевидно, що від того, коли буде повна школа, залежить і будучність тисячок надійної української молоді.

Українська еміґрація, яка має зрозуміння для того роду шкіл, як це видно з частих голосів у тій справі, певно не відкаже своєї помочі. Не булоб воно так тяжко здвигнути цю школу, колиб її будував увесь загал. От, скільки Народних Домів в краю вже збудувала еміґрація. І ніхто навіть не відчув тягару. Та це була полекша тільки для маленької частинки народу. Колиж збудуємо промислову школу в центрі, у Львові, тоді будуть з неї могли користати всі полоси Рідного Краю. Можливости такої помочі були би ріжні: або поодинокі дрібні жертви, або фундування поодиноких саль, части будинку, чи варстатів, або одно й друге. Ми певні, що тепер уже зможуть взяти участь у допомозі „Рідній Школі" всі ті, які дотепер нарікали, що „Рідна Школа" форсує тільки середні школи; хоч це крайне незнання справи, або злоба.

Було би дуже вказане, якби американські читачі забирали голос до цієї преважної справи. Але — голос голосом; тут треба грошей, і то великих та швидко.

Лев Ясінчук.

З ПРИСИПАНИХ ПОРОХОМ ПОЛИЦЬ

КОЛИСКА СЛАВЯНСТВА.

Ґустою завісою закрита від нас історія початчків славянства в Европі взагалі, а Українців зокрема. Збереглося лише богато леґенд, а між ними одна, що оповідає про перебування серед Славян над Дніпром апостола Андрія Первозванного. Апостол Андрій, каже леґенда, прийшов до теперішнього міста Київа. Там він вийшов на гори й звідти, благословляючи на всі сторони околиці, сказав свої пророчі слова: „З цих гір засяє слава Господня". На одній горі він поставив хрест і, охрестивши кількох мешканців, зорґанізував у Київі першу християнську громаду на українській землі.

Отож, коли вірити цій леґенді, то вийде, що Славяни над Дніпром жили ще до народження Христа, бо Андрій Первозванний знайшов їх тут уже зорґанізованою громадою, зі своїм містом. Що це міг бути Київ, то з цим можна цілковито погодитися, бо археольоґічні розкопини в Київі вказують на те, що тут споконвіку були людські стоянки, а потім і селища. При розкопинах у Київі знаходять річи й інші сліди, які вказують на те, що там мешкали люди камінної доби, потім бронзової й т. д. Отож там перебували люди ще в ту на багато тисяч років від нас віддалену добу, коли перші люди появилися в Европі.

Грецькі та римські історики перших століть по народженню Христа мало що говорять про Славян, хоч невиразні згадки про те, що вони мешкали навколо Чорного моря та над Дніпром, є в них записані. Історик Йорнанд, котрий жив у VI. віці, докладніше пише про Славян називаючи їх Венетами, що жили між рікою Вислою та Дніпром. Він їх також ділить на два народи: Анти, що жили між Дніпром і Дністром, та властиві Славяни (Sclavi), що жили між Дністром і Дунаєм. Цей історик каже, що Анти (з яких опісля вийшли Українці), були наймогутнішими між Венетами (Славянами).

А визначніший грецький учений та історик, Прокопій Цезарійський, котрий жив також у VI віці по Р. Хр., говорить, що Венети й Анти є Славянами. Отже твердження всіх старовинних істориків про населення української землі Славянами ще на початках нашої ери треба вважати цілком правдивим. Лишається тільки невідомим, коли Славяни прийшли на ці землі. Знову треба вважати безспірним, що вперше в Европі осіли Славяни над Дніпром, зокрема в середущій його течії. Звідти вони розселилися до Балтійського моря, над Вислу, Дунай, а згодом дійшли до Середземного моря. Багато старих славянських племен загинули без сліду, багато розділилися на ріжні нові племена й т. д.

В славянських літописах ми читаємо часто про мандрування Славян знад Дунаю, з Карпат і знад берегів прибалтійських рік над Дніпро й знову про рух з Дніпра на Північ, Схід і Захід. Отож така внутрішня міграція славянства безперечно була, але на сучасних землях України славянство споконвіку жило й не лишало їх. Українці є прямими нащадками тих первісних славянських племен, які жили тут і які до певної міри мішалися з іншими народами, що перебували довше, або коротше на українських землях. Асиміляційна здібність наших предків привела до того, що Українці лишилися на всі часи історії славянським народом, а не загинули так, як загинули Лужицькі Серби, або тепер загибають Кашуби, або ті славянські племена, з яких повстали сучасні Прусаки.

Справедливо можна вважати Україну колискою славянства. З неї вийшли не лише ті Славяни, що жиють на схід і південь від України, але й ті, що жиють на півночі, які свого часу асимілювали численні фіно-угорські племена, отих: Чудів, Весів, Мерю та інші неславянські народи. Оті північні племена вийшли також з України й перенесли туди свою здібність асимілювати чужі народи. З них утворився нарід Москалів, який у своїй крові має більше фіно-угорського та татарсько-азійського елементу, ніж славянського. Він лише зберіг своєрідну галузь славянської мови.

П. Котович.

ЧОТИРИ РОКИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(Спогади бувшого комсомольця).

(4)

— Вони добре поінформовані про наше положення! — сказав мені зараз же по прочитанню Б.

Це мене збентежило. Я чекав, коли не річевої критики (в якої успіх я наперед не сумнівався), то бодай нехтування, усмішки. Виходить, я тоді зле поінформований?

Воно, правда, п. Ісаєвич, бо то він був автором статті, писав її, мабуть, „інтуїтивно", не вірячи в правдивість своїх слів. Інакше він не пішов би пізніше до большевиків!

— Харків це є ніщо. Українську політику ми робимо в Москві, — через кілька хвилин казав мені Б.

— І робите її зле, — міг би я відповісти вже через рік.

Почала сходитись публика на виставу.

Щож уявляв з себе український клюб у Москві?

З панночкою в українському національному вбранні, що продає білети, з „Жидівкою Вихресткою" на сцені, з публикою, що розмовляє російсько-українським жарґоном, з меценатами й верховодами, що говорять доброю українською мовою, з довгими антрактами, в часі яких більше, щоб публика не нудилась, аніж для матеріяльного ефекту, щось продається на ліцитації на американський лад, — цей клюб мені нагадав нашу провінціональну „Просвіту".

Український Клюб мав на меті обєднати всіх Українців Москви.

— Дуже важке й ледви здійсниме завдання, — казав мені Б. — Багато, особливо тих, що вже працюють у Москві, відірвалися від рідного ґрунту.

— Ми переважно, — додав він по невеликій павзі, — обєднуємо студіюючу молодь. Маємо понад 1,500 членів.

— А скільки приблизно Українців у Москві? — питаю.

— О, Українців тут, мабуть, кілька десятків тисяч! Нам потрібно ґрунтовно змінити методи роботи. Театр, справжній український модерний театр, — ось що нам потрібне в першу чергу.

XIII.
Ц. К. ВЛКСМ.

Перед своїм відїздом з Москви я ще зайшов до Центрального Комітету Всесоюзної Ленінської Спілки Комуністичної Молоді.

Заворґвідділу (завідувач орґанізаційним відділом), прочитавши посвідку з Комінтерну, поставився до мене добре.

— Дати тобі зараз призначення? — спитав він мене.

— Ні, я думаю їхати в Одесу, приготуй мені документи.

— Д-о-б-р-е! — здивовано протягнув він, — але ти там не улаштуєшся...

Вираз його очей говорив куди більше: „от дурень, йому пропонують роботу в Москві, а він пнеться в Мотовилівку!"...

Я почекав, поки мені виготовили документи.

— Так ось, товаришу, твої документи в Одеський окружком, ось тобі „путьовка"!...

— А чиж можна безпосередньо з Москви писати до Одеси, поминувши ЦК України? — питаюсь я.

— Раніш ми завжди безпосередньо зносилися з українською періферією, але тепер вони хитро зробили: знищили ґубернії й утворили безліч округів. Поневолі доводиться зноситися через Харків.

Покидаючи Москву, я вже бачив, що Українцям доводиться тяжко боротись за всяку, бодай найменшу, позицію.

XIV.
В поїзді на Харків.

Нарешті я вже їду на Україну! В моїй голові промайнув шлях: Камянець, Каліш, Прага, Берлін, Москва, Харків, Одещина. Коло замикається, я його ось тепер замикаю.

Чиж варто було це робити? Чи не буде це трагічна помилка? До Москви я був спокійніший (хоч зовсім спокійним я не був ніколи, здається, від дня моєї зневіри в акцію УНР), але в Москві стільки вражінь і несподіванок для мене...

Ну, нехай Б. націоналіст, „внутрішній еміґрант", алеж заворґ ЦК Комсомолу з нього „утворили безліч округів"... Ні, ні, добре, що я їду, мушу переконатись особисто.

Треба заїхати в Харків. У ЦКЛКСМУ, побачу, як там. Віддам їм оцю писанину Ісаєвича, побачу, як реаґуватимуть вони на це.

Від Курська я вже напружено жду границі.

— Чи скоро буде українська границя? — питаю свого сусіда Росіянина.

— Я точно не знаю, але десь біля Білгороду чи таки в самому Білгороді, здається...

Я ввесь час стою біля вікна. Коли ось на малій стації в наш ваґон увіходить ціла ґрупа селян.

— Сюди, сюди! Біжи, Грицьку, за кумом Петром, скажи, що є місце.

Я мимоволі кинувся до селян, але в туж мить спинився.

— Чекай, чоловіче! (це я сам до себе). Не мусиш бути диваком: цеж не Václavské namesti в Празі чи Friedrichstrasse в Берліні, а наша Курщина.

Коли селяни розсілися й потяг рушив, я підходжу до них:

— Далеко їдете? — питаю.

— Та ні, до Білгороду. А ви?

Я їду в нашу столицю, до Харкова.

— А-а. Я торік був у Харкові, — каже один селянин і потім, звертаючись до всіх, продовжує: — там усі вивіски й ґазети по українському, по нашому.

— А чи далеко тут наша границя? — добиваюсь я таки свого.

— Границя у самому Білгороді, — відповідає той самий селянин, — вона крутиться от так, — тут він у повітрі рукою зачеркнув якусь криву вищого порядку, в якій я нічого не розібрав.

— Я не знаю, де границя по залізній дорозі, — каже другий селянин, — але у нас діти ходять у семирічку на Україну. Та чудно так; у нашому селі, сказати, чотирохлєтка руська, бо це ще Росія, а за пять верстов семирічка українська, бо то вже Україна.

— А приймають же — питаюсь — до українських шкіл ваших дітей?

— А як же, приймають, тільки у фторую очередь, а которий бідняк, то й у первую очередь.

Нарешті проминули й Білгород, але границі, чи то пак, ознак цієї границі, ну, хоч би брами з написом „Привітання робітникам України", я не побачив.

XV.
В ЦК. ЛКСМУ*).

— Чи можу я бачити т. Кучерова**) — питаюсь.

— Товарища Кучерова? — здивувався якийсь урядовець, — а на що він вам?

Я сказав.

— Гм... — глянув на мене уважно, — ну, йдем...

Завів мене в якусь канцелярію: „Товарищ Кучеров, вот к тебе комсомолец із заграници!"

Розмовляємо, але якось відчувається ввесь час з обох боків настороженість.

— Між іншим, товариш Кучеров, може вам буде цікаво поглянути: ось я привіз з Праги такого паперця, — подаю йому статтю Ісаєвича.

Оглянув паперець, подивився ще раз на мене. „Посидьте, я зараз!" — і вийшов швидко кудись за двері.

Через хвилин пять „Кучеров" покликав до мене Кучерова.

В кабінеті я побачив таку картину: посередині, за столом, на чільному місці, стоїть чоловік (сам „Кучеров") і розказує щось, показуючи переданий мною папір. Навколо стола скупчилося душ сім, які в позах максимальної уваги слухають його.

Коли я ввійшов, він замовк. Слухачі почали розходитись по своїх кімнатах.

Помітно було, що Кучеров хоче мене поскоріш спекатись. Я це відчув і зараз же вибрався з ЦК.

(Дальше буде).

*) Центральний Комітет Ленінської Комуністич. Спілки Молоді України.

**) Заступник генерального секретаря, але за точність прізвища не ручу. — П. К.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПОДЯКИ.

Дякую за допомогу в сумі $50, яку я одержав з допомоговоро фонду.

Петро Гасай,
член 280 від. У. Н. Союза.

Складаю подяку Головному Урядови Українського Народного Союза за виплачення мені допомоги з фонду запомогового в сумі 50 долярів.

Анна Буґель,
членицая 249 від. У. Н. С.,
Барнесборо, Па.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СВІТЛІЙ ПАМЯТИ ПРОФ. МИХАЙЛА ГАЛУЩИНСЬКОГО.

Краєві часописи принесли надзвичайно сумну вістку, що з рядів найкращих народних працівників відійшов на вічний спочинок проф. Михайло Галущинський, довголітний голова „Просвіти" у Львові. Ця вістка потрясла увесь свідомий український загал, як на Рідній Землі, так і по цілім світі, а також мене глибоко вразила й спонукала до написання в його память отсих стрічок про мою з ним зустріч у році 1923, в Галичині.

На початку 1923 р. мені пощастило вирватися з калїського табору і переїхати на Рідну Землю до Галичини, для праці над відродженням Укр. Нац. Танку. І якраз я опинився в той час в дуже великім нещастю, в чому прийшов мені з помічю покійний Михайло Галущинський. І якраз в біді пізнав я його патріотизм.

Першою моєю зустрічю з пок. Михайлом Галущинським було місце в салі ім. М. Лисенка, на першім виступі Укр. Нац. Танку. По виставі на сцені появилася постать високого росту із сивоватою головою з спокійним добродушним обличам та з запитом на устах: „де той, що воскресає нашу чумаччину?" (Я танцював тоді якраз „Чумака"). Один із присутних вказав на мене. Тоді він підійшов до мене ближче і промовив слова, яких я дотепер не можу забути:

„Дорогий брате знад Дніпра, я дуже радий і щасливий, що перший раз у свойому життю маю нагоду бачити силу і красу відроджуючогося нашого давно забутого і приспаного скарбу мистецтва, а се Укр. Нац. Танку. Тому від щирого серця бажаю тобі якнайкращих успіхів у цій почесній праці, яка для молодіжи є великим національним здобутком, а також лікарством, що воскресає і пробуджує великий дух наших славних і завзятих попередніх борців за наші права і за нашу батьківщину, та гартує нашу молодь і скріплює духа до боротьби за свою самостійність". Ці слова мене страшенно схвилювали і зразу я не міг вимовити слова, щоби дати якусь відповідь, бо слова його були сказані дійсно від щирого серця і в з місті їх була одна Соборна Україна, що я довідався, коли ми відійшли до убиральні і він мені розказував, як він був на Україні підчас війни, де йому приходилось працювати підпольно з іншими діячами, як Грушевським, Чикаленком і іншими знад Дніпра і знад Дністра.

Ця коротка інформація мене дуже втішила і я побачив, що маю перед собою одного з тих Франкових каменярів, що молотом знання розбивають скали темноти, яка розгороджувала нас віками, й сказав йому: „Прийміть моє глибоке запевнання, що я всі свої сили, все своє знання, яке маю і набуду, всю свою енергію й навіть життя віддам для праці над добром українського народу". Отжеж на цьому ми розпрощалися з тим, що він висловив бажання бачити мене у своїй канцелярії.

Друга моя зустріч з ним була в канцелярії Товариства „Просвіти", а це тоді, коли мене спіткала нещасна доля, бо підчас танку викрутив собі ногу й остався в страшній матеріяльній біді, а ще до того комісар Кайдан і уряд поліційний на мене напосілись і хотіли вислати в глибину Польщі, щоб тим ізолювати мене від світа та навіть не позволити мені з ніким переписуватись. В тім нещастю дуже багато мені помогли львівські адвокати, а найбільше також вже покійний д-р Володимир Бачинський, якого також поки буду жити, не забуду, бо він фактично вратував моє життя, беручи мене з тюрми на поруку. Підчас того мойого страшного положення я вступив до пок. проф. Михайла Галущинського, розповів йому про свою справу, про котру між іншим він вже знав телефоном від д-ра Вол. Бачинського. Тму, кли я йому вже дещо розповів, він не дав мені докінчити, кажучи, що він вже все знає, та щоби я зайшов в його приватну кімнату, де ширше можна буде обговорити мою справу. Тільки вступив в кімнату, зараз сказав: „Я вже знаю, дорогий друже, твою нещасну долю, і що буде в в моїх силах, буду старатися помогти, щоб тебе з хорою ногою не забрали". Зараз по тім подзвонив до д-ра Панчишина, щоби за всяку ціну ратувати мене від заслання в глибину Польщі. Ці слова, котрі він передавав телефонічно, так мене вразили, що на моїх очах виступили сльози і за ту хвилину перелетіли ріжні думки, а найголовніща: чому ми, сорок міліоновий народ, на своїй землі не має права жити. Він підійшов до мене, взяв мене за плече й каже: „Не плач, дорогий Василю; ще й в наше віконце загля сонце правди й волі" — і витягає з кишені 10 золотих і каже: — „Нате вам хоч маленьку піддержку, радий дати більше, але не маю". І дійсно, коли на нього подивитися як на голову „Просвіти", на такого великого народного провідника, то він був дуже скромно, а навіть бідно убраний. Дав мені чоловіка, котрий мене зараз відвіз до д-ра Панчишина, а цей мене також дуже радо і понадчергово приняв, хотяй у нього чекали люди вже по два дні, і оглянувши моє здоровля, видав свідоцтво, що мені не вільно ніде виїздити з міста, аж моє здоровля поправиться. Се все було передане д-рови В. Бачинському, який на підставі того свідоцтва випрохав у воєводи кількамісячну волю для мене і побут у Львові.

Третьою й останньою зустрічю з пок. проф. Михайлом Галущинським була зустріч перед моєю втечею до Чехії. Це сталося тому, що по тім, як мені продовжили побут в Галичині, комісар львівської поліції Кайдан пропонував мені вступити на службу до польської поліції й видавати членів військової орґанізації, а також всіх більших провідників. На пропозиції Кайдана я згодитися не хотів, а щоби мене не заслали, мусів утікати до Чехії, в половині жовтня 1924-го року. Це для мене була найтяжча хвиля й остання моя зустріч з пок. Михайлом Галущинським. Д-р Вол. Бачинський скликав до одної з українських інституцій всіх визначніших громадян на моє прощання. Між ними також був пок. Михайло Галущинський та багато інших світських людей та священиків. По малій і скромній вечері та кількох промовах, ак д-ра Вол. Бачинського, Миколи Вороного і ще декотрих громадян, останній промовив пок. Михайло Галущинський. Почав він такими словами: „Я не сподівався, що так скоро буду тебе прощати. Прощай друже Авраменко. Українська галицька земля не забуде твоєї праці й буде дальше продовжати на злість ворогам почате велике діло на славу України". Стиснув мені руку й поцілувався і сказав востаннє: Щаслива дорога".

Кімната стала для мене домовиною, а на мойому серцю лежав великий тяжкий камінь. Мені тяжко було самому слово вимовити, тому тільки стискав кождому руку та вимовляв: „до побачення, мої дорогі брати, як не на цім, то на тім світі. Я іду в далеку дорогу, іду в чужі краї й буду працювати для свойого народу і щасливий буду, коли своєю роботою оправдаю те сердечне відношення до мене, яке ви оказали". З тим забрали мене невідомих кілька юнаків і відправили до Нового Санча, а відти до Милиців, де в північі перейшов я річку Попрад. Вже коли опинився на другій стороні, то аж тоді ще більше огорнула мене самотність. Краса гуцульських гір, які я бачив із чеської сторони, пригадали мені усіх тих, що мене прощали й цілий український народ. На великій горі мені привиджувались постаті д-ра Вол. Бачинського, проф. Михайла Галущинського, священиків, котрі також причинились до ратування мойого життя й інших громадян. З тими постаттями я прощався, а також востаннє глянув на Рідну Землю та помандрував до Чехії, яка не дала мені можливости працювати, бо вкоротці я мусів її лишити і переїхати до Німеччини, а звідтам до Канади, де працював також кілька літ, аж на кінці переїхав до Злучечних Держав Америки.

Завсіди згадував і згадую ті світлі хвилини моєї зустрічі з проф. Михайлом Галущинським, який поміг мені дуже багато, а також для Школи Укр. Нац. Танку, де навіть підчас своїх відчитів згадував про танок, про його значіння та його вагу. Ті поради, які він мені давав, останутся в моїй памяти на віки.

День 25-го вересня 1931-го року є днем великої утрати для нас, бо в той день відійшов на вічний спочинок той великий діяч, громадянин і правдивий син України. Відійшов він між ті могили славетних героїв Січових Стрільців, таких мучеників, як Головінський і Бесарабова.

Хоч умер пок. проф. Михайло Галущинський тілом, але душею він вічно буде жити і його світла праця буде для будучих поколінь правдивою дорогою до виборення власної держави.

Дорогий порадннку і дорогий батьку знад Дністра. Прощає Тебе Школа Українських Національних Танків, а також Твій Дорогий Край, цілий нарід, діточки Рідної Школи, сироти українських захистів і сама земля України з тими чудовими гуцульськими смереками, які клонять голову перед Твоєю домовиною. Широкі степи та золотоверхний Київ Тобі передають останній привіт. Святий Юр у Львові проголосив останній момент Твойого життя. І ми за морем в Канаді, Америці й інших державах, засилаємо Тобі останній привіт з тим, що заявляємо, що піддержуватимемо, Рідну Школу і все те, що виховує нам будучих піонірів, борців за правду і волю неньки України, для котрої добра віддав Ти своє життя.

Спи спокійно і знай, що скоро прийде той час, коли над Твоєю могилою залунає пісня „Вже Воскресла Україна".

Василь Авраменко.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє усіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в середу, 4 листопада, в годині 7.30 ввечір, під ч. 435 Мейн Ст. Мітінґ перенесений з суботи на середу тому, що в суботу відбудеться баль на допомогу безробітним членам товариства. Взиваеться усіх членів прибути на мітінґ, а також на баль, котрий відбудеться в суботу, 7 листопада, в Литовській Галі, 62 Лафаєт Ст., ріг Сомер Ст. — Йосафат Ґеречка, предс.; Василь Матвіяс, секр.

Нинішні діти.

Восьмилітня Орися питається мами, відкіля взявся її братчик Юрчик.

— Бузьок приніс! — відповідає мати.

— А Оленка? — не вгаває в питаннях цікава Орися.

— Також бузьок.

— А я? — питається далі Орися.

— Тебе також бузьок приніс.

— То ти дуже бідненька мамцю! — каже на те Орися. — Видно тебе батько зовсім не любить.

—o—

Сімлітня дівчинка весело чваниться подругам:

— А я знаю, відкіля беруться діти!

На це одинацятьлітня дівчина:

— Овва, невидальщина! Я знаю, як то є, що нема дітей!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Звіт Злучених Американсько-Українських Орґанізацій міста Филаделфії.

Дня 25. жовтня ц. р. відбулися загальні збори Злучених А.-У. Орґанізацій міста Филаделфії зі слідуючим порядком нарад:

1) Звіт Управи, 2) Листопадове свято, 3) Внески і запити.

Голова Злучених Орґанізацій, д-р В. Ґалан, подав у свому звіті, що праця орґанізації велася згідно з постановами статута в двох головних напрямах:

1) Внутрішня орґанізації нашої громади, 2) Пропаґанда серед чужинців.

а) Горожанські Доми.

В переконанню, що головною основою всякої народної праці в Филаделфії являються народні горожанські доми, Управа, виконуючи ухвали політичного Комітету, відбула наради з урядами поодиноких горожанських домів міста Филаделфії й запізналася основно з їхньою господаркою, народною працею та потребами.

В теперішню пору Филаделфія має в ріжних дільницях вісім народних домів, за котрі заплачено поверх 150,000 долярів. Довги на цих домах доходять до суми 120,000 долярів. Вже ці цифри вказують, що на филаделфійський загал вложено великий тягар, який стає ще прикрішим наслідком загальної господарської кризи. Колиж український загал поносить і має надальше поносити ці тягарі, то Народні Доми повинні дійсно стати народними і вести корисну працю. Свої висновки предложить Управа нарадам представників Горожанських Клюбів в найближчому часі.

б) Політичний Комітет.

Саме на літню пору припали перші вибори у Филаделфії і тому Політичний Комітет, зложений з представників Горожанських Домів, мусів розвинути жваву діяльність. Відбуто ряд нарад з представниками політичних ґруп, навязано зносини з ріжними національностями в справі спільного виступу при виборах, та вкінці виставлено українського кандидата на міського суддю. Хоч вибори не принесли нам повного успіху, то всеж таки зроблено початок до дальших зорґанізованих виступів, які принесуть належні користи нашому громадянству, а зокрема збудять серед молодого покоління більшу пошану до старшого громадянства, бачучи, що воно не тільки вміє сваритися на зборах, але здібне до збірних горожанських виступів.

в) Поміч Безробітним.

При основанню нашої орґанізації звернено увагу на потребу орґанізованої помочі безробітним. Зваживши однак брак відповідних фінансових і орґанізаційних засобів, ця поміч мусіла обмежитися до роздачі святочних дарунків, чим занялася наша жіноча орґанізація.

Управав відбула ряд нарад з представниками допомогових орґанізацій та звернула їх увагу на невідрадне положення нашої іміґрації. В Филаделфії всю працю допомоги перебрав на себе міський уряд та створив до цього окреме бюро помочі безробітним. Всі потребуючі помочі повинні зголоситися особисто до цього бюра.

г) Праця серед чужинців.

Праця пропаґанди була звернена до розсилки книжки про польські погроми, якою занявся д-р П. Дубас. Дотепер розіслано поверх 120 книжок до всіх бібліотек та установ Филаделфії й визнач ним Американцям. Заходом пресового референта була теж поміщена прихильна оцінка цеї книжки в тутешній американській пресі.

Продовжуючи зачату працю відркиття українського відділу при тутешнім музею штук, голова Злучених Орґанізацій передав директорови музею ряд книжок про українське мистецтво, виданих Українським Національним Музеєм у Львові в чужинних мовах. На особистій нараді з директором музею представники Злучених Орґанізацій мали нагоду переконатися, що він основно обзнакомлений з українською штукою та бажав би, щоби український відділ заняв видне місце при розбудові музею штук. Висновки цих нарад ми передали під розвагу Національному Музеєви і від його помочі залежатиме дальша успішна праця для української штуки в Америці та взагалі дальша пропаґанда української культури на чужині.

2) Листопадове свято.

Листопадове свято обходитиме филаделфійська громата дня 26 листопада, на день подяки (тенксґівінґ), святочним концертом. Збори доручили голові покликати негайно комітет свята, який займеться уложенням програми та влаштуванням святочного концерту. Отсею дорогою Управа Злучених Орґанізацій звертається з зазивом до всіх филаделфійських орґанізацій, щоби вони здержалися в той день від уряджування підприємств та взяли загальну участь у святі в память відродження української державности на західних українських землях та в честь поляглих стрільців Української Армії.

3. Внесення і запити.

Збори рішили одноголосно звернутися з зазивом до всіх орґанізацій, щоб негайно склали свою членську вкладку та тим дали змогу Управі вести дальшу працю пропаґанди. Зокрема піддано думку, щоби при злучених орґанізаціях створити крім дійсних членів теж членів спомагаючих. Ці члени, коли вони хочуть причинитися до виконання завдань нашої орґанізації, моглиб дати членську вкладку та брати участь в нарадах з дорадчим голосом. Для кращого обзнакомлення поодиноких товариств з працею Злучених Орґанізацій рішено висилати на їх збори представників нашої орґанізації та по змозі видавати друковані звіти.

Торговельна Палата м. Филаделффії запросила Злучені орґанізації до урядження цілого ряду виступів на радіо з українською проґрамою, для обзнакомлення американської публики з українським життям та з музичною культурою. В цій справі вже робляться підготовання хору та солістів.

Зваживши великі можливости для культурної праці серед чужинців і своїх, Загальні Збори Злчених Орґанізацій рішили звернутися з закликом до всіх орґанізацій м. Филаделфії і всього загалу, щоби морально і матеріяльно піддержали працю Управи та тим причинилися до піднесення українського імени й здобули нашій громаді належне їй місце побіч інших народів.

Управа Злучених Амер.-Укр. Орґанізацій м. Филаделфії.

КРАХ ЖИДІВСЬКОЇ КОЛЬОНІЗАЦІЇ НА УКРАЇНІ.

Жидівська кольонізація південної України й Криму, ведена радянською владою з таким накладом енергії та капіталу жидівських світових організацій, зачинає крахувати. Радянські провідні чинники займаються від довшого часу масовою дезерцією жидівських поселенців з наділених територій. Жидівський комуністичний денник „Штерн" у Харкові присвятив цій справі низку статтей, з яких довідуємося цікавих річей. Систематична жидівська кольонізація південної України й Криму ведеться вже сім літ (від 1924 р.). За такий довгий час виділені землі могли бути зовсім скольонізовані. На ділі число кольоністів у жидівських оселях не тільки не зростає, але навпаки, в останніх роках заедно меншає. В трох тільки районах жидівської кольонізації, Калініндорф, Сталіндорф і Ново-Златополь, не стає ще коло 10 тисяч душ до т. зв. кольонізаційного преліміnара. Причина цього в реемігpації, що є більша від іміграції. Покидають жидівські кольонії не тільки нові поселенці, що не годні приноровитися до нових життєвих умовин, але навіть такі кольоністи, що вже літами управляли свої наділи. Нерідкі бувають випадки, що оселі покидають старі кольоністи, які тут родилися й виросли.

Найбільше втікає з кольоній молодь, що тяжить до техніки й культури, яку надіється знайти в місті. Але коли вертаюча з кольоній молодь має бодай охоту йти до фабрик і варстатів, то старше покоління втікачів вертає до малих місточок, значить, від продуктивної праці до неробства, до нужденного і непродуктивного життя.

Занепокоєні цим явищем радянські урядові чинники задумують зреорганізувати жидівську кольонізацію. „Комзет" має покликати інструкторів, щоби розслідити умовини суспільно-господарського життя в ріжних місцевостях і підготовляти переселенчий елемент. Мають теж уруxомити в кольонізаційних осередках промислові підприємства, які дали би змогу розвинутися технічним заняттям. Крім того передбачають ріжні інші засоби, що мають припинити дезерційну горячку з жидівських кольоній.

Чи все те поможе, можна сумніватися. Радянські урядові кола не хотять зрозуміти двох правд, а саме, що українські землі належаться тільки українському населенню, та що Жиди ніде у світі не будуть пригожим елементом для хліборобської кольонізації.

— Я не міг би жити без дітей.
— Такий з вас дуже добрий батько?
— Ні, я лікар діточих недуг.

— Той фармер якийсь ненормальний! Ввесь час як стриже вівцю, він щось говорить.
— Він передше був барбером.

Літничка (до фармера): — Ви сидите ціле своє життя в тій глуші?
Фармер: Не знаю, чи ціле життя, бо я ще не вмер!

— Щож ви, мало що не переїхали мене! Чи не вмієте трубіти?!
— Трубіти вмію, та їхати я ще не зовсім навчився.

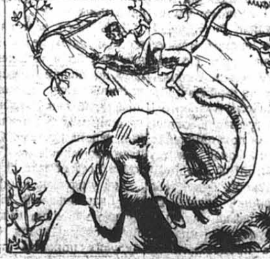
Пятьлітня Оленка приглядається в звіринці слоневи довший час, а вкінці питається:
— Мамусю, чи слона бузько також приніс у дзюбі?

ТАРЗАНІВ СИН. 79.









Мальвін перелякано залопотів: „Тут нема ніякої білої дівчини". Корак стис кулаки й готовий був набити Шведа. Але стримався й лише грізно знову запитав: „Кажи мені правду!". Мальбін очав просити: „Пощади мене, прошу! Я розкажу все. Вона втікла від мене через ріку. Я хотів лише дістати за неї викуп і більше нічого. Вона була гейби донькою шейка від дитинства. Але воно є інакше. Коли ти мене вбеш, то не довідаєшся правди".

Мальбін побачив, що його слова вразили Корака. „Лише дві особи знають усе минуле дівчини, а ними є: я і шейк. Та він ніколи не скаже правди". Мальбін почав дихати тяжко. Видно, що сили його слабли після першого напруження, викликаного страхом перед Кораком. Корак пішов до намету, щоб переконатися, чи дійсно там нема дівчини. Тантор поволі наближався до Мальбіна. Слон витягнув свій хобот і почав обмацувати хворого.

Не можна описати того жаху, який охопив Мальбіна. Тантор грізно ревів, як найнижча труба з органу. Маленькі очі слона блестіли гнівом. Він нарешті побачив того, що кілька років тому вбив його товариша в джунглях. Слони ніколи не забувають і ніколи не прощають. Мальбін почав кричати й кликати ратунку. Тантор не звертав на це уваги і своїм хоботом обхоплював Мальбіна разом з його ліжком.

—o—

Зойк Мальбіна заглушив страшний рев слона, що з усеї сили жбурнув Шведа разом з його ліжком геть високо вгору. Корак почув рев слона й вискочив з намету. Він не мав любови до Шведа, але всеж спинив слона, коли той уже готовився роздавити своїми ногами Мальбіна, що лежав непритомний на землі. Слуги Мальбіна бачили зза кущів, як „білий дієвол" сів на слона й швидко зник у глибині джунглів.

—o—